

WSTĘP

Weksylia, czyli znaki chorągwiane pojawiły się u zarania ludzkości, kiedy to luźne grupy ludzi zaczęły się gromadzić dla zorganizowania wyprawy wojennej, bądź wspólnego polowania. Taką praflagę nazywa się weksyloidem. W Europie przodkami chorągwi były proporce, znane już w VII wieku w Siedmiogrodzie.

Były prostokątne, przymocowane pionowo do drzewca. Pod koniec pierwszego tysiąclecia naszej ery był powszechnie używany krzyż, jako znak i symbol pokoju, a w związku z upowszechnieniem się herbów około XIII wieku pojawiły się chorągwie. Pozwalały rozróżnić walczące strony, wskazywały miejsce zbiórki i kierunek natarcia. Sygnałem do ataku było rozwinięcie chorągwi, których nie zwijano aż do końca bitwy. Zdobyte chorągwie przeciwnika rzucano pod nogi zwycięskiego wodza. Treści ideowe chorągwi bojowej oraz związane z nią ceremoniał wojskowy ukształtowały się już w starożytności. Chorągwie, później sztandary wojskowe miały znaczenie relikwii i prawie sakralny charakter. Dlatego też umieszczano na nich symbole religijne i hasła np. „*Bóg-Honor-Ojczyzna*”.

Od średniowiecza chorągiew była niemal świętym symbolem królestwa, księstwa lub jakiegoś wspólnego terytorium. Wręczano ją więc władcy w dniu koronacji, przed wręczeniem poświęcono z odpowiednim ceremoniałem w kościołach, gdzie była przechowywana w czasie pokoju, a w czasie wojny wręczano ją najsławniejszym wodzom. W wojsku polskim termin *chorągiew* przetrwał do I połowy XX wieku, terminu sztandar używa się do dzisiejszego dnia. Sztandar – chorągiew na morzu, w marynarce wojennej nosi nazwę *flagi* lub *bandery*.

Wydany przez:

NSZZ „Solidarność” w Politechnice Wrocławskiej
Wrocław 2010r.

CEREMONIAŁ ZWIĄZKOWEGO POCZTU SZTANDAROWEGO

Sztandar organizacji związkowej „*Solidarność*” powinien być zaewidencjonowany u przewodniczącego Regionu lub komisji ds. obchodów i świąt przy Zarządzie Regionu.

Ewidencja powinna zawierać:

*rys historyczny powstania sztandaru i datę poświęcenia,
fotografię obydwu stron,
dane autora/-ów projektu i wykonawcy sztandaru,
miejsce przechowywania,
kontakt z dysponentami.*

OBSADA POCZTU SZTANDAROWEGO

Obsadę pocztu sztandarowego stanowią trzy osoby:

*chorąży (trzymający sztandar)
dwóch przybocznych, przy czym przyboczny po prawej stronie chorążego jest dowódcą pocztu, do którego należy m.in.: wydawanie komend, zgłaszanie obecności pocztu organizatorowi, ustalenie miejsca podczas uroczystości.*

UBIÓR

Obsada pocztu powinna być ubrana możliwie jednolicie, najlepiej w ciemne odświętne ubiory, białe koszule i rękawiczki, krawaty, stosowne obuwie. Panie – strój wizytowy stosowny do miejsc oficjalnych, w tym sakralnych. Obsada przepasana jest najczęściej biało-czerwonymi szarfami (możliwe również inne kolory) przez prawe ramię.

KOMENDY DOWÓDCY POCZTU.

Dowódca pocztu powinien podawać komendy głosem możliwie cichym, ale zdecydowanym:

*„BACZNOŚĆ” – postawa zasadnicza – fot. 1,
„SPOCZNIJ” – postawa swobodna,
„NA RAMIĘ SZTANDAR” – fot. 2,
„PREZENTUJ SZTANDAR” – fot. 3,
„DO NOGI SZTANDAR” – fot. 1,
„SALUT SZTANDAREM” – fot. 4,
„MARSZ” (z pozycji na ramię) – fot. 2.*

„BACZNOŚĆ”

Postawa zasadnicza. Chorąży trzyma sztandar prawą ręką z łokciem przylegającym do tułowia, ręka zgięta pod kątem prostym, lewa ręka opuszczona prosto z rozwartą dłońią o palcach wyprostowanych, drzewce sztandaru ustawione pionowo, stopa drzewca postawiona przy czubku prawego buta, wzrok skierowany na wprost. Przyboczni stoją w postawie zasadniczej.

FOT. 1.

„NA RAMIE”

Chorąży kładzie drzewce sztandaru ręką prawą przy pomocy lewej na prawym ramieniu i utrzymuje pod kątem 45 stopni. Płat sztandaru powinien być oddalony od barku przynajmniej na szerokość dłoni.

FOT. 2.

„SPOCZNIJ”

Sztandar ma być trzymany jak w postawie zasadniczej, lecz swobodniej z możliwością poprawienia postawy, wyrównanie w szeregu, zmiany nogi, lecz te wszystkie ruchy należy wykonywać w tempie umiarkowanym.

„DO NOGI”

Wykonuje się z położenia „PREZENTUJ”, „SALUT” lub „NA RAMIE”, przenosząc sztandar prawą ręką do pozycji zasadniczej, pomagając sobie przy tym lewą ręką.

„PREZENTUJ”

Wykonuje się na komendę np. „NA PRAWO PATRZ” z położenia zasadniczego – „BACZNOŚĆ”. Chorąży podnosi sztandar prawą ręką do góry o około 30cm, następnie lewą ręką chwyta drzewce tuż pod ręką prawą, po czym opuszcza prawą rękę do wyprostowania i chwyta drzewce sztandaru.

FOT. 3

SZTANDAREM PREZENTUJE SIĘ:

1. w ustalonych momentach Mszy św.:

w czasie czytania Ewangelii św.

przed przeistoczenie, kiedy kapłan mówi „...zaprawdę święty ...” do słów „...uczniom mówiąc”,

na zakończenie Mszy św. podczas błogosławieństwa

2. prezentuje się również podczas:

wywołania pocztu sztandarowego na początku lub na końcu uroczystości, kiedy celebrans w kościele lub inny organizator uroczystości wita lub dziękuje pocztom za ich udział,

kiedy wymieniane są z nazwy poszczególne pocztu, przy dźwiękach hymnu narodowego – „Jeszcze Polska nie zginęła...”; hymnu kościelnego – „Boże, coś Polskę...” oraz „Roty”

Apelu Poległych.

W tych wymienionych przypadkach przyboczni przyjmują postawę zasadniczą.

„MARSZ”

Wykonuje się z postawy „NA RAMIĘ”. Na komendę „MARSZ” poczet występuje (rozpoczyna) lewą nogą. Kiedy w pochodzie uczestniczy orkiestra, poczet maszeruje w takt rytmu orkiestry.

„SALUT SZTANDAREM”

Wykonuje się w miejscu z postawy „PREZENTUJ”. Chorąży robi zwrot w skos, z jednoczesnym wysunięciem do przodu lewej nogi, na długość jednej stopy (ok. 30cm), lewą dłonią chwyta drzewce (ok. 10cm poniżej płata sztandaru) i pochyla w przód pod kątem 45 stopni. W przypadku ograniczonego miejsca, sztandar może być pochylony bokiem w stosunku do frontu pocztu. Przyboczni przyjmują postawę zasadniczą. W marszu salutuje się sztandarem przez przełożenie sztandaru z położenia „NA RAMIĘ” do pozycji „SALUT” w miejscu.

FOT. 4

SZTANDAREM SALUTUJE SIĘ:

1. w odpowiednich momentach Mszy Św.:

w czasie przeistoczenia, kiedy kapłan mówi „Bierzcie i jedzcie ...” oraz „Bierzcie i pijcie ...” do słów „To czyńcie na moją pamiątkę”;

kiedy kapłan podnosi Hostię, mówiąc „Oto Baranek Boży...”;

w czasie błogosławieństwa Najświętszym Sakramentem

2. sztandarem salutuje się również podczas:

przechodzenia przed ołtarzami, poświęconymi pomnikami oraz obok mogił;

defilady przed trybuną honorową;

przeгляdu dokonywanego przez osobę wysokiej rangi;

uroczystości żałobnych w czasie wyprowadzania zwłok z kaplicy, czy kościoła, jak również podczas opuszczania trumny do grobu.

We wszystkich wymienionych momentach przyboczni przyjmują postawę zasadniczą.

DODATKOWY WYSTRÓJ SZTANDARU

W części szczytowej drzewca sztandaru tuż pod zwieńczeniem (orłem) można przewieszać kokardę zawiązaną z potrójnych, oddzielnych wstęg o barwach odpowiadających barwom szarf pocztu sztandarowego. Wstęgi od kokardy powinny zwisać wzdłuż drzewca na długość około 20cm. poniżej szerokości płatu sztandaru. Sztandar uczestniczący w obrzędach żałobno-pogrzebowych uzupełnia się kokardą z wstęgami koloru czarnego, obszytymi na końcach srebrnymi lub czarnymi frędzlami tj. *kirem*.

ZACHOWANIE SIĘ POCZTU SZTANDAROWEGO W KOŚCIELE

Pocztu sztandarowe po wejściu do kościoła, podchodzą kolejno przed ołtarz główny, salutują i odchodzą na swoje miejsce.

Przyjmuję się tutaj zasadę: **POCZTY PARZYSTE ZAJMUJĄ MIEJSCE PO PRAWEJ STRONIE OŁTARZA, NIEPARZYSTE PO STRONIE LEWEJ** (wynika to z kolejności wchodzenia).

Jeżeli jest tylko jeden poczet, to ustawia się po stronie prawej w prezbiterium.

Jeżeli pocztu sztandarowe wprowadzane są przed ołtarz procesyjnie przez celebransa nabożeństwa, to po zasalutowaniu przed ołtarzem i zajęciu swojego miejsca stoją w pozycji „PREZENTUJ”, aż do chwili ucałowania ołtarza przez celebransa. W innym przypadku, kiedy celebrans nabożeństwa wychodzi z zakrystii, a pocztu stoją już na swoim miejscu, to dowódca pocztu po usłyszeniu dzwonka na wejście celebransa przyciszonym głosem wydaje komendę „PREZENTUJ”. Po ucałowaniu przez celebransa ołtarza, podobnie podaje komendę „BACZNOŚĆ”, „DO NOGI”.

Podczas uroczystości kościelnych obsada pocztu sztandarowego **W MODLITWACH UCZESTNICZY WEWNĘTRZNIE, NIE BIERZE UDZIAŁU W GESTACH ZEWNĘTRZNYCH**, tj. śpiew, głośna modlitwa, żegnanie się, przyklęknięcie itp.

KOLEJNOŚĆ USTAWIANIA SIĘ POCZTÓW SZTANDAROWCH

W uroczystościach zbiorowych poczty sztandarowe powinny się w tym względzie podporządkować organizatorowi.

W uroczystościach organizowanych przez Związek kolejność ustawienia pocztów sztandarowych jest następująca:

1. Poczta Komisji Krajowej,
2. Regionu,
3. Oddziałów terenowych Regionu,
4. Komisji Zakładowych wg kolejności przybycia.

CEREMONIAŁ POŚWIĘCENIA SZTANDARU

Komisje związkowe, które zamierzają posiadać sztandar, powinny w tym celu powołać fundację sztandarową i jej komitet, który zajmie się całością organizacji tego przedsięwzięcia, poczynając od zdobycia funduszy, wykonania sztandarów, nadepnie poświęcenia i przekazania powołanemu pocztowi sztandarowemu. W uroczystości poświęcenia nowego sztandarów powinno wziąć udział jak największe liczby sztandarów z Regionu. Najlepszą okazją na taką uroczystość wydaje się być kolejna rocznica powstania NSZZ „Solidarność”. Przygotowany do poświęcenia sztandar umieszcza się w odpowiednim stojaku, względnie układa na specjalnie przygotowanym stoliku nakrytym białym obrusem. „Rodzice chrzestni” sztandarów, wybrani spośród fundatorów, bądź szczególnie zasłużonych członków organizacji związkowej stoją obok sztandarów wraz z powołanym pocztom. Do momentu poświęcenia sztandarów obsługują „chrzestni”. Po dokonaniu uroczystego aktu poświęcenia, „rodzice chrzestni” przekazują sztandar pocztowi sztandarowemu, którego osoby kolejno podchodząc do sztandarów, przyklękając na prawe kolano - całują płat i przejmują sztandar z rąk „rodziców chrzestnych”. Po przejęciu, chorąży dokonuje prezentacji obu stron, po czym zajmuje honorowe miejsce wśród sztandarów uczestniczących w uroczystości.

PRZECHOWYWANIE SZTANDARU

Sztandar winien być przechowywany w zamkniętej na klucz gablocie za szkłem, która powinna zostać umieszczona w głównym pomieszczeniu związku zawodowego. Gablota winna być umieszczona na czołowej ścianie pomieszczenia. Pamiętać należy, że w miejscu przechowywania sztandarów nie mogą być toczone kłótnie i wypowiedane wulgarnie słowa. Nie należy tam również palić tytoniu i spożywać napojów alkoholowych. Do transportu sztandarów winien być przygotowany odpowiedni pokrowiec. Przed umieszczeniem w pokrowcu, sztandar powinien być zawinięty w białe płótno. Po uroczystościach sztandar niezwłocznie powinien zostać umieszczony w gablocie.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SZTANDAR I OPIEKA NAD NIM

Z natury rzeczy osobą bezpośrednio opiekującą się sztandarem i odpowiadającą za niego, w rozumieniu tego regulaminu, jak również w innych okolicznościach jest chorąży pocztu sztandarowego. Taka odpowiedzialność ciąży na chorążym w każdych warunkach, kiedy sztandar jest zagrożony zniszczeniem, jego utratą, bądź nieuszanowaniem jego godności. Dysponentami sztandarów są natomiast macierzyste jednostki organizacyjne Związku: Zarząd Regionu, Komisje Terenowe, Komisje Zakładowe.

UWAGI KOŃCOWE

Skład pocztu sztandarowego powinien być możliwie stały i powinien zostać również ustalony skład rezerwowy. Chorąży i przybocznicy mogą być powoływani, jak też odwoływani przez Walne Zebranie związkowe jednostki związku zawodowego, do której należy sztandar. Skład pocztu sztandarowego powinien stanowić osoby godne tego wyróżnienia i nieprzypadkowe. W przypadku braku stałego składu pocztu, odpowiedzialny za organizację uroczystości obchodów rocznic i świąt powołuje poczet jednorazowy, który powinien zostać zapoznany

z niniejszym ceremoniałem. Zachęca się, aby podczas wszelkich uroczystości kościelnych osoby wchodząc w skład pocztów sztandarowych w pełni uczestniczyły we Mszy św. tj. przyjmowały Komunię św. Oznaką gotowości przyjęcia Komunii św. jest położenie prawej ręki na piersi.

Podczas uroczystości, w których biorą udział także sztandary wojskowe, Straży Pożarnej, Policji, związkowe poczty sztandarowe muszą podporządkować się ich komendom.

I POMOC PRZEDMEDYCZNA OMDLENIA

Jest to nagła, chwilowa utrata przytomności spowodowana lekkim niedokrwieniem mózgu lub niedostatecznym dotlenieniem. Stan taki może trwać od kilku do kilkunastu minut. Omdleniu towarzyszy ogólne osłabienie, zawroty głowy, ziewanie, szum w uszach, mroczki przed oczami. Chory blednie, na skórze pojawiają się krople potu, tętno (początkowo bardzo szybkie) staje się niewyczuwalne, ciśnienie krwi spada. W czasie takich objawów chory traci przytomność. Krótkie omdlenia nie zagrażają bezpośrednio życiu człowieka. Aby pomóc osobie omdlejącej, należy otworzyć okna lub wyprowadzić, bądź wynieść ją z pomieszczenia. Następnie ułożyć na plecach i upewnić się, że oddycha. Unieść jej nogi tak, aby znajdowały się powyżej głowy, rozluźnić ubranie, a na czoło położyć zimny okład. Jeśli omdlenie trwa dłużej niż minutę lub dwie, poszkodowanego należy przykryć i wezwać karetkę pogotowia. Można też ułożyć chorego w pozycji bocznej, bezpiecznej odchylając do góry głowę i podnosząc żuchwę. Zapewni się tym samym udrożnienie dróg oddechowych, przy czym ułożenie poszkodowanego jest możliwe na jego dowolnej stronie. Stan chorego musi być nieprzerwanie kontrolowany, zwłaszcza procesy oddychania i krążenia krwi. Przed odzyskaniem przytomności nie wolno podawać mu żadnych płynów do picia, z uwagi na możliwość zachłyśnięcia się.

Opracowanie: CK i KP na podstawie publikacji Regionu rzeszowskiego NSZZ „S”